

Komparativna analiza inovativnosti vodećih zemalja članica EU i Republike Hrvatske

Pilekić Ivona¹, Adamović Iva²

¹Veleučilište u Virovitici, Matije Gupca 78, Virovitica, Hrvatska, ivona.pilekic@vuv.hr

²Veleučilište u Virovitici, Matije Gupca 78, Virovitica, Hrvatska, iva.adamovic@vuv.hr

Sažetak

Cilj ovog rada je uz pomoć Globalno inovacijskog indeksa, Europske ljestvice uspjeha u inovacijama, gospodarskog stanja i konkurentnosti napraviti komparativnu analizu vodeće tri države, a to su Švedska, Danska i Finska sa Hrvatskom, navesti po čemu se one razlikuju u inovativnosti od Hrvatske i u što ulažu svoja sredstva kako bi bili vodeći. Stalno unapređenje tehnologije i kvalitete raznih proizvoda, ulaganje u obrazovanje i očuvanje okoliša otvara put prema uspješnoj inovativnosti i globalnom tržištu, a zemlje koje to rade i spadaju u vodeće inovatore i nalaze se iznad Hrvatske koja pripada umjerenim inovatorima. Isto tako, u radu će se spomenuti komparacija između Hrvatske i susjedne zemlje Slovenije koje su izrazito slične, ali isto tako i dovoljno različite. Zanimljivo je što ove dvije susjedne države imaju jako slično gospodarstvo i kulturu, ali Slovenija više ulaže u inovacije, a spomenut će se komparacija između te dvije zemlje jer su i Slovenija i Hrvatska potpuno drugačije od Skandinavskih zemalja.

Ključne riječi

Europska unija, Globalni indeks inovacija, Hrvatska, inovacije, komparacija

Abstract

The aim of this paper is to make a comparative analysis of the leading three countries, Sweden, Denmark and Finland with Croatia, with the help of the Global Innovation Index, European Innovation Scoreboard, Economic Situation and Competitiveness, how they differ in innovation from Croatia and what they invest in to be leaders. Continuous improvement of technology and quality of various products, investment in education and environmental protection opens the way to successful innovation and the global market, countries that deal with this are among the leading innovators and are above Croatia, which is in the middle class of innovators. Also, the paper will mention the comparison between Croatia and the neighboring country of Slovenia, which are similar, but also sufficiently different. It is interesting that these two neighboring countries have very similar economies and cultures, but Slovenia invests more in innovation, and the comparison between the two countries will be mentioned because Slovenia and Croatia are completely different from the Scandinavian countries.

Keywords

European Union, Global index innovations, Croatia, innovations, comparison

1. Uvod

Inovacije igraju važnu ulogu u poboljšanju konkurentnosti između zemalja članica Europske unije, one pomažu u stvaranju prednosti te ulasku na globalno tržište (Bilas i sur. 2019).

„Poduzetnik stvara inovacije. Konkurencija nameće konstantno poboljšanje kvalitete proizvoda i tehnologije i organizacije“ (Novaković i sur. 2020).

Inovacije potiču inovativnost, a najopširniji uvid u inovacijsku izvedbu određene zemlje u Europskoj uniji daje Globalni indeks inovacija. Cilj ovog rada je čitatelju približiti pojam inovativnosti, kakva je inovativnost zemalja članica Europske unije i prikazati na kojem mjestu se nalazi Hrvatska. Prikazati će se inovativnost Hrvatske prema Globalno inovacijskom indeksu i Europskoj ljestvici uspjeha u inovacijama, prema gospodarskom stanju i konkurentnosti u usporedbi sa ostalim državama članicama. Također, prikazati će se što Hrvatska radi po tom pitanju i što bi trebala naučiti od zemalja koje su rangirane iznad nje.

2. Inovativnost zemalja članica EU

Inovativnost kroz vrijeme u kojem se spominje postaje i je dio ekonomije i samog društva. Inovacijski lanac se sastoji od niza elemenata od kojih je zadnji inovacija. Inovacija je usko povezana uz ideju, a što je ideja kreativnija i drugačija, odnosno prilagođena tržištu to je i uspješnija (Zjalić, 2005).

U današnjem svijetu uspješna inovacija se sastoji od četiri segmenta. Ona treba biti nova, odnosno nešto što još nije viđeno, treba biti bolja u odnosu na ono što već postoji jer inače nosi samo štetu, treba biti potrebna, odnosno treba postojati želja i potreba za rješavanjem problema i treba biti ekonomski opravdana jer treba donijeti izravne ili neizravne koristi (Kesić, 2006).

2.1. Globalno inovacijski indeks

„Razina inovativnosti zemalja može se iščitati iz mnogih pokazatelja i aspekata ekonomske izvedbe. Najsveobuhvatniji uvid u inovacijski kapacitet i inovacijsku izvedbu pojedine zemlje daju Globalni indeks inovacija (engl. Global Innovation Index – GII), Bloombergov indeks inovacija (engl. Bloomberg

Innovation Index – BII) i Europska ljestvica uspjeha u inovacijama (engl. European Innovation Scoreboard – EIS“ (Bilas i sur. 2019:36).

TABLICA 1: GLOBALNO INOVACIJSKI INDEKS 2021

Rang	Zemlja	Indeks
1.	Švicarska	65.5
2.	Švedska	63.1
3.	SAD	61.3
4.	Engleska	59.3
5.	Koreja	59.3
6.	Nizozemska	58.4
7.	Finska	58.4
8.	Singapur	57.8
9.	Danska	57.3
10.	Njemačka	57.3
11.	Francuska	55.0
12.	Kina	54.8
13.	Japan	54.5
14.	Hong Kong, Kina	53.7
15.	Izrael	53.4
16.	Kanada	53.1
17.	Island	51.8
18.	Austrija	53.9
19.	Irska	50.7
20.	Norveška	50.4

Izvor: Dutta i sur. (2021): Globalno inovacijski indeks 2021.

U tablici 1. može se vidjeti globalni indeks za 2021. godinu, to je ujedno i zadnja godina kada je objavljen i proveden. U tablici je navedeno prvih dvadeset zemalja sa najboljim indeksom od kojih je prva Švicarska. Sve zajedno ima 132 zemlje od kojih je i Hrvatska zauzelo 42. mjesto odmah iza Turske.

Kao što je spomenuto Švicarska je zauzelo visoko prvo mjesto što i ne čudi zbog niza faktora koji potiču

i podržavaju inovacijske procese, a neki od njih su poduzetništvo, znanje i kreativnost. Švicarska se istaknula po niskom broju nezaposlenosti što znači da im je aktivno i stabilno tržište rada, a ističu se i po vrhunskom prometu i komunalnoj infrastrukturi te sofisticiranom i stabilnom financijskom sustavu. Sudeći po prvom mjestu ova zemlja je iznimno stabilna i samostalna s obzirom da je ostala izvan velikih institucija poput UN-a i EU-a (Latković, 2019).

Na drugom mjestu nalazi se članica Europske unije, a to je Švedska sa indeksom od 63.1 što pokazuje da je ona najinovativnija država članica. Uz Švedsku su vodeći inovatori na području EU Danska, Finska, Luksemburg i Nizozemska (Akrap, 2020).

Nadalje, treće mjesto zauzima SAD, zatim Engleska i Koreja sa visokim brojem indeksa koji su zauzeli top 5 mjesta 2021. godine.

Po najnovijem istraživanju globalno inovacijski indeks se provodi već dvanaest godina u prosječno 130 zemalja diljem svijeta. Ovaj indeks pokazuje koje su države najuspješnije te na koji način ulažu i ostvaraju svoje ideje i na taj način dolaze do proizvoda ili usluga sa visokom dodanom vrijednošću (Vukšić, 2019).

2.2. Članice EU-a prema Europskoj ljestvici uspjeha

S obzirom na ljestvicu uspješnosti države članice Europske unije dijele se u četiri skupine: vodeći inovatori, snažni inovatori, umjereni inovatori i skromni inovatori.¹

Kako bi se država pozicionirala u prvu skupinu vodećih inovatora njezine performanse moraju biti iznad 125% prosjeka EU. U drugoj skupini snažnih inovatora nalazi se šest država članica koje imaju učinak od 95% do 125% EU prosjeka. U umjerenu skupinu inovatora spada najveći broj članica s postotkom između 50% i 95% EU prosjeka, a među njima se nalazi i Hrvatska na zadnjem mjestu. Zadnju skupinu čine skromni inovatori čija je uspješnost ispod 50% (Akrap, 2020).

TABLICA 1: REZULTATI ZEMALJA ČLANICA EUROPSKE UNIJE PREMA EUROPSKOJ LJESTVICI USPJEHA U INOVACIJAMA 2018.

Rang	Zemlje članice EU28	Rang	Zemlje članice EU28
Vodeći inovatori		Umjereni inovatori	
1.	Švedska	13.	Češka
2.	Danska	14.	Portugal

¹ Europska komisija, <https://ec.europa.eu/> (12. 4. 2022.)

3.	Finska	15.	Malta
4.	Nizozemska	16.	Španjolska
5.	Ujedinjeno kraljevstvo	17.	Estonija
6.	Luksemburg	18.	Cipar
Snažni inovatori		19.	Italija
7.	Njemačka	20.	Litva
8.	Belgija	21.	Mađarska
9.	Irska	22.	Grčka
10.	Austrija	23.	Slovačka
11.	Francuska	24.	Latvija
12.	Slovenija	25.	Poljska
		26.	Hrvatska
Skromni inovatori			
27.	Bugarska		
28.	Rumunjska		

Izvor: Bilas i sur. (2019): *Inovacijska izvedba zemalja članica Europske unije*

U tablici 2. su prikazani rezultati zemalja članica Europske unije u inovacijama koje su razvrstane u četiri kategorije navede gore u tekstu.

U navedenoj tablici najbolje rezultate je postigao Luksemburg jer je iz snažnih inovatora daljnjim napredovanjem zauzeo mjesto u vodećim inovatorima, dok se Njemačka ne može pohvaliti uspjehom iste godine jer je iz vodećih pak prešla u snažne inovatore (Bilas i sur. 2019). Vodeći i ujedno prvi inovator je Švedska koja iznimno ulaže u inovacije, a odmah iza nje se nalazi Danska, Finska, Nizozemska, Ujedinjeno Kraljevstvo i Luksemburg. Nadalje, može se vidjeti kako je prva među snažnim inovatorima Njemačka, a slijede ju Belgija, Irska, Austrija, Francuska i Slovenija, a može se zaključiti da su to sve nama bliske države u koje zadnjih nekoliko godina iseljava hrvatsko stanovništvo. Hrvatska se nalazi na zadnjem mjestu umjerenih inovatora što znači da već sljedeće godine može doći do skromnih ukoliko ne bude ulagala u inovacije i samim time jačala svoje gospodarstvo, a među skromnim inovatorima za sada se nalaze Bugarska i Rumunjska.

Uspješnost EU-a se u području ideja, odnosno inovacija od 2011. godine promijenila na bolje u odnosu na prethodne godine, a povećanje iznosi 8,8% te se najviše osjeti u državama kao što su: Litva, Grčka, Malta Nizozemska, Latvija, Ujedinjeno Kraljevstvo i Estonija, a u prosjeku najveće smanjenje bilježe Rumunjska i Slovenija. Kada je riječ o području inovacija Danska je najuspješnija u ljudskim resursima i poticajnom okružju za inovacije, Luksemburg je najuspješniji kada je riječ o privlačnim istraživačkim

sustavima, Finska predvodi u financijama i potpori. Što se tiče Njemačke ona se bavi ulaganjem u poduzeće, Portugal je baziran na inovatore iz malih i srednjih poduzeća, a Malta na intelektualnu imovinu.²

Finska kao vodeći inovator na trećem mjestu ima građane koji se smatraju za najobrazovanije građane u svijetu, a njihovo obrazovanje se smatra jednim od inovativnijih i dostupno je svima, od vrtića do fakulteta i na taj način se izbjegava nejednakost između obrazovane elite i neobrazovane niže klase društva i zbog toga učinkovito raspolaže resursima (Hercigonja, 2020).

Danska se nalazi na drugom mjestu po uspjehu u inovacijama te svojim građanima zbog plaćanja visokih poreza pruža socijalnu sigurnost (Manojlović, 2010). Isto tako, veliku važnost pridaju i održivoj zelenoj mobilnosti, potiču dostupnost i sigurnost pješačke i biciklističke infrastrukture kako bi smanjili korištenje automobila, a na taj način se implementacija inovacija u gradskom prometu ubrzano razvija. Uz veliko zalaganje za zaštitu okoliša Danska implementira i brojna inovativna rješenja vezana za zbrinjavanje otpada pa tako nastoji smanjiti emisiju CO₂ i povećati postotak recikliranog otpada (Šlogar i Čakanić, 2021).

Švedska je država koja se nalazi na vodećem prvom mjestu po inovacijama zbog toga što već godinama Švedska vlada ulaže velike napore i izdvaja velike količine financijskih sredstava kako bi dali potporu inovativnosti te zemlje. Ova država prikazuje odlične rezultate u svim segmentima inovacijskih indikatora koji sežu od koncentracije tehnoloških tvrtki do broja diplomiranih inženjera znanosti. Uspješno koristi inovativnost kako bi ojačala svoj imidž, a samim time i gospodarstvo zemlje (Vukšić, 2019).

„Učestalost promjena, snažna konkurencija, sve zahtjevniji i dobro informirani kupci te procesi globalizacije, koncentracije i internacionalizacije predstavljaju značajne aspekte za proučavanje trendova na tim područjima, kako u svijetu tako i u RH“ (Kovač i sur. 2015:77).

3. Komparativna analiza inovativnosti Hrvatske i tri vodeća inovatora EU

Hrvatska inovativnost postupno se počela poboljšavati ulaskom Hrvatske u Europsku Uniju 2013. godine, a zbog same pripreme za ulazak morala je poraditi na organizacijskoj, institucionalnoj, zakonodavnoj i upravnoj razini što je dovelo do

unapređenja poduzetništva i inovacija. Hrvatska kao relativno mala zemlja ima solidan inovacijski potencijal što je ključno za razvoj novih proizvoda, povećanje konkurentnosti i zadovoljavanje potreba globalnog tržišta (Akrap, 2020).

Hrvatska je na glasu kao turistička zemlja te se u svijetu prepoznaje samo njezina prirodna ljepota. Iz toga razloga bi država trebala poraditi na inovativnosti jer i dalje ju javnost prepoznaje kao zemlju sa velikom povijesti, a uz nju vežu rat i Balkan. Kada je riječ o Hrvatskoj inovativnosti čvrsta poveznica se može pronaći daleko u prošlosti kada su se dogodile inovacije koje su obilježile tadašnje vrijeme kao i budućnost, a neke su: konstrukcija padobrana, kravata, mehanička olovka, Sumamed i izmjenični sustav prijenosa električne energije (Vukšić, 2019).

„Ilužno je vjerovati da će Hrvatska biti lider u inovacijama. Hrvatska je poznata po svojim prirodnim ljepotama i to je dobro tako, no fali nam snažnih tvrtki koje će dovesti do toga da se ljudi ne čude ako čuju da neka tehnološka firma dolazi iz Hrvatske“ (Mate Rimac, inovator).

Dobar primjer na koji se Hrvatska može ugledati je vodeći inovator Švedska koja za razliku od Hrvatske puno ulaže prvenstveno u obrazovanje, sveučilišta i visoko školstvo. Švedska je poznata kao zemlja bez siromaštva koja ima visok životni standard i samim time pruža svom stanovništvu ugodno i prijateljsko mjesto za život. Nalazi se među prvima kada su u pitanju ulaganja u infrastrukturu, ljudski potencijal, institucije... Razvijenost gospodarstva, poduzetništva i inovacije može se ogledati na primjeru Švedske tvrtke IKEA koja je globalni proizvođač namještaja i stvari za kućanstvo, koja je između ostalog poznata po svom odličnom restoranu, a svoje sjedište pronašla je u većem broju gradova u Hrvatskoj (Vukšić, 2019).

Švedska je zemlja sa velikom kulturom i običajima koja se nalazi na Skandinavskom području s glavnim gradom pod nazivom Stockholm. Njihovo stanovništvo je veliko jer su i samom površinom veliki, a s obzirom na velik broj doseljenika to ih nije omelo da i dalje najveći broj čine Šveđani, što znači da njihovo stanovništvo ne odlazi iz države kao što je trend u Hrvatskoj. Također, Švedska je veliki izvoznik i bogata je prirodnim bogatstvima i gospodarstvom. Europa ju prepoznaje po inovativnosti i po raznim proizvodima koje mogu vidjeti u svojim državama i sama pomisao na njihove proizvode podsjeća na kvalitetu i dugotrajnost, a samim time Švedska u svijetu stvara dobar imidž. Isto tako, neki od njihovih poznatih marki proizvoda se mogu vidjeti i u Hrvatskoj i čest je slučaj izbora od poduzeća Electrolux koji proizvodi električne uređaje, Ericsson

² Europska komisija, <https://ec.europa.eu/> (12. 4. 2022.)

koji je obilježio skoro svaku mladost tinejdžera i omogućio izgradnju mobilnih telekomunikacijskih mreža, a zatim marku Volvo koji predstavlja sigurnost i dizajn. Može se zaključiti da dosta Šveđana ljetuje u Hrvatskoj, a toliko različite dvije države povezuje upravo turizam, Švedski turizam je zadnjih nekoliko godina u porastu što će dodatno osnažiti gospodarstvo te države i Hrvatska se svakako može ugledati na Švedsku (Kovačević, 2018). Upravo je turizam dobar promotor neke zemlje, a samim time i njihovih proizvoda, inovacija i slično. Turizam pridonosi puno prihoda i Hrvatskoj i Švedskoj s time da bi Hrvatska mogla bolje iskoristiti taj potencijal i osnažiti svoje gospodarstvo kao i same inovacije.

Danska je također država koja je vodeći inovator i nalazi se na drugom mjestu te ju je poželjno u ovom radu usporediti s Hrvatskom kako bi se vidjelo što ona radi, a Hrvatska ne.

Danska se smatra da je najmanja Skandinavska zemlja smještena na južnoj strani poluotoka, a što se tiče naseljenosti da se zaključiti da je ta zemlja izrazito naseljena. Glavni grad je Kopenhagen koji se smatra začetnikom gospodarskog rasta, a ostvaruje ga pomoću inovativnosti i pomoću ulaganja u održivi razvoj. „Izvjешće Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) iz 2009. godine također ističe kako je epidemiološko istraživanje pokazalo da je zagađenje čestica u Kopenhagenu odgovorno za dodatnih 780 preuranjenih smrti građana.“ Porast prometa dodatno onečišćuje okoliš te se glavni grad i ostatak Danske zalaže za održivu zelenu mobilnost, a samim time se dodatno ulaže u inovacije na području biciklističke i pješačke infrastrukture (Šlogar i Čakanić, 2021).

Bitna razlika između Danske i Hrvatske je sustav upravljanja okolišem, odnosno sakupljanje otpada. U Danskoj je osmišljen izrazito zanimljiv pothvat koji se odnosi na zbrinjavanje otpada na način da kante imaju senzore kada se pune te se može vidjeti što ne pripada u određenu kantu, odnosno na primjer kada se stavi u kantu u koju ide plastika staklo, tada se senzor upali, a isto tako mogu pratiti i napunjenost kante što znači da će se senzor upaliti kada se kanta napuni i tek tada će se isprazniti i na taj način se smanjila zagađenost CO₂, troškovi prijevoza i raste udio recikliranja (Šlogar i Čakanić, 2021). Dok s druge strane imamo Hrvatsku koja tek unazad nekoliko godina pridaje važnost gospodarenju otpadom, a ni dan danas nije potpuno prihvaćena od strane stanovništva što znači da se mali broj stanovnika trudi razvrstavati i reciklirati otpad. I dalje se može vidjeti mnogo divljih odlagališta s velikim otpadom koje narušava okoliš i onečišćuje zrak. Hrvatska bi trebala poraditi na inovativnosti vezanoj uz sustav

zbrinjavanja otpada jer kao što se vidi iz primjera Danske to je itekako moguće.³

Također, Danska ima iznimno razvijenu ekonomiju i društvo, a izrazito dobro mjesto je zauzela u području e-zdravstva. Jedna od zanimljivijih inovacija im je Telemedicina pomoću koje se žele rasteretiti bolnički hodnici i čekaonice te pomoći medicinskom osoblju kao i slabije pokretnim osobama kako bi mogli na jednostavniji i brži način doći do svojih termina, do lijekova koji idu na recept te brži dolazak do potrebnih informacija (Matković i Marcelić, 2020).

U Hrvatskoj je zdravstvo dosta neuređeno što je velika šteta jer imamo odličan sustav obrazovanja iz kojeg proizlaze jako dobri liječnici. Iz tog razloga liječnici odlaze u strane zemlje jer im nude bolje radno vrijeme, bolje su plaćeni za obavljen posao i imaju bolje uvjete za rad. Informatizacija hrvatskog javnog zdravstva započela je 2003. godine, a prije toga je bilo nekoliko propalih pokušaja.⁴

Uzimajući u obzir postotke u Danskoj unazad četiri godine veliki broj stanovništva, točnije 93% ima pristup internetu i zbog toga se ona smatra najmodernijom europskom državom. Danska je 2014. godine omogućila svojim građanima potpuni prelazak na e-usluge te na taj način olakšala pristup bitnim dokumentima što je odlučilo iskoristiti čak 90% stanovništva. S tim uslugama se ne koristi samo stanovništvo koje nema mogućnost uvođenja interneta i starija populacija koja se ne zna služiti računalom (Matković i Marcelić, 2021).

Što se tiče Hrvatske digitalizacije ona posjeduje program e-gradani na koji se 39,75% stanovništva barem jednom prijavilo, a koji je napravljen kako bi se olakšao dolazak do potrebnih podataka bez odlaska u državne ustanove.⁵

No, može se zaključiti kako je mali broj građana prepoznao koristi tog programa i da većinom samo mlada populacija to koristi, posebno od trenutka početka pandemije kada je bila zabrana ulaska u javne prostore, ali stariji se i dalje oslanjaju na fizički odlazak.

Nadalje, država koja se nalazi na visokom trećem mjestu je Finska koja je poznata po svom suvremenom obrazovnom programu te smatraju da stanovništvo koje posjeduje znanje i kompetencije je ključan faktor za uspjeh države i njihovih inovacija. Njihov način obrazovanja je dosegno vrhunac i sada

³ Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, <https://mingor.gov.hr/> (22. 4. 2022.)

⁴ CEZIH, <http://www.cezih.hr/> (22. 4. 2022.)

⁵ E-gradani, <https://gov.hr/> (22. 4. 2022.)

je prepoznatljiv po visokoj stručnosti, a Finci imaju besplatno školovanje od malih nogu pa sve do doktorata, a također, oni nude mogućnost školovanja cijelog svijeta (Hercigonja, 2020).

Veliki centar inovacijama u Finskoj daje Helsinški tehnološki centar s kojim upravlja poduzeće Tehnopolis plc., a ona je velika organizacija koja omogućuje odlično radno okruženje high-tech kompanije. Finska je jedna od zemalja koja je prva uvela inovacijski sustav na razini nacije. To je značilo da moraju školovanje podići na dosta višu razinu, a poduzetništvo i inovacije potaknuti. Također, obrazovanje je podiglo investiranja u istraživanje i razvoj na neku višu razinu.⁶

Što se tiče Hrvatskog obrazovanja u potpunosti se razlikuje od Finskog zbog toga što pridaju dosta pažnje učenicima, gdje oni za razliku od Hrvatske imaju do čak tri nastavnika na grupu učenika, a Hrvatski nastavnik je samo jedan te se samim time ne može dovoljno posvetiti nastavi i u isto vrijeme učenicima. Također, u Hrvatskoj je obrazovanje besplatno i dostupno svima. U Hrvatskoj sve manji broj učenika želi odlazak na visoka učilišta, a to predstavlja problem za profesore i društvo. U razvijenijim zemljama zbog inovacija u obrazovanju postoji mogućnost da u sklopu osnovne škole s učenicima rade i razgovaraju stručne osobe koje slušaju njihove želje te vide njihove mogućnosti i na taj ih način mogu usmjeriti dalje u školovanje, dok u Hrvatskoj to nije slučaj i većinom se srednja škola upisuje ili zbog dobrih ili zbog loših ocjena i iz toga razloga mali broj želi odlazak dalje (Baketa i sur. 2019)

3.1. Usporedba Hrvatske sa susjednom Slovenijom

U posljednjem poglavlju Hrvatska će se usporediti sa susjednom Slovenijom iz razloga da se vide sličnosti, ali i razlike između te dvije države. Slovenija koja je površinski mala zemlja, ali gospodarski i kulturno sličnija Hrvatskoj, nego daleke Skandinavske zemlje, a isto tako članica je Europske unije i nalazi se u snažnim inovatorima.

Slovenija svoje gospodarstvo i inovativnost temelji na automobilskoj, elektroničkoj, kemijskoj i farmaceutskoj industriji. Najveće značenje i nešto što obilježava Sloveniju i čemu se pridaje najviše pažnje je farmaceutska industrija, a dvije najpoznatije su Lek i Krka (Vlajčić i Bošnjak, 2020).

⁶ Finska, <https://kreativno.hr/epicentri-razvoja-visokih-tehnologija/> (23. pristup 4. 2022.)

„Krka se nalazi u samom vrhu generičkih farmaceutskih kompanija u svijetu.“ To je industrija koja teži da bude vodeća u svom poslu, a svojom inovativnošću pomažu Slovenskom gospodarstvu i stanovništvu. Nastoje konstantno proučavati potrebe tržišta i ponuditi nešto novo, inovativno i bolje od prethodnog.⁷

Dobar primjer inovativnosti farmaceutske industrije Krka je novi lijek za liječenje bolesti hipertenzije koji se inače liječio sa tri odvojena lijeka, no oni su se dosjetili i uspjeli razviti od tri lijeka jedan koji učinkovito pomaže u tome. Ovaj proizvod je plasiran na najvažnija Krkina tržišta koja su vidljiva i na području Hrvatske te svakodnevno liječi nekoliko milijuna bolesnika.⁸

Također, Hrvatska isto ima razvijenu farmaceutsku industriju i neke od poznatih tvrtki su Belupo i Pliva koje posjeduju iznimno veliki broj lijekova ulažući stalno u inovacije i znanje.

Nešto što se može istaknuti i u Hrvatskoj i u Sloveniji je zeleni turizam na koji su zadnjih godina sve više usmjereni. Oba dvije države žele povisiti angažman održivog turizma sa svojim inovacijama i djelatnostima uz uzajamno promicanje i očuvanje resursa. Slovenija iako spada u najmanju europsku državu ima kriterije za sve kategorije i sektore turizma. Ona je alpska i mediteranska država i može se istaknuti kao prva zemlja koja je proglašena zelenom destinacijom u svijetu (Čale, 2021).

„Slovenija je poznata po svojim skijalištima za alpsko skijanje. Jedno od najpoznatijih je u Kranjskoj gori. Također ima i skijašku skakaonicu na Planici za natjecanje u skijaškim skokovima, koji spadaju u nordijske discipline“ (Janeš, 2021:28).

Slovenija je poznata po svom dobrom gospodarstvu, a važni sektori su industrija, cestovni prijevoz, školovanje, prodaja na veliko i malo i drugi. Slovenija svoje inovacije izvozi i van zemlje, pa čak 67% u zemlje EU, a izvan izvozi 10% u Švicarsku i 3% u Srbiju.⁹

Jedna od poznatijih i hvaljenijih Slovenskih poduzeća i u Hrvatskoj je industrija koja se bavi proizvodnjom kućanskih aparata, odnosno bijele tehnike, a to je Gorenje. Nastoje iz dana u dan ponuditi nove inovacije na tržište i na taj način olakšati svakodnevni život u kućanstvu, od kuhanja pa

⁷ Krka, <https://www.krka-farma.hr/> (25. 4. 2022.)

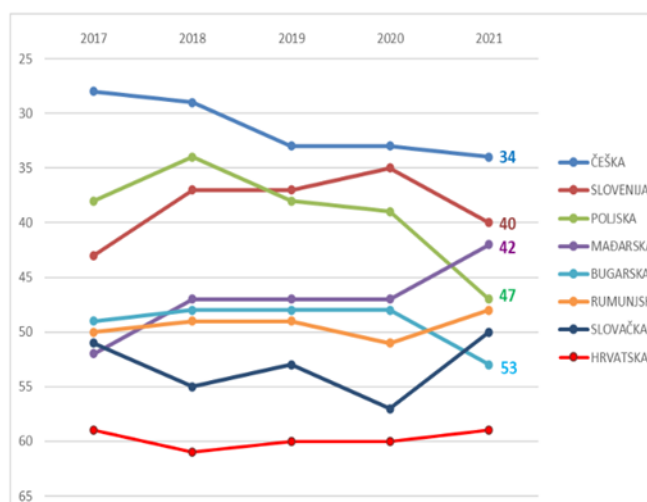
⁸ Izvozniki.si, <https://izvozniki-finance-si.translate.google.com/8968847/To-so-najboljse-slovenske-inovacije> (25. 4. 2022.)

⁹ Europska unija, https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/slovenia_hr (25. 4. 2022.)

sve do čišćenja kako bi što manje vremena trošili na uobičajene stvari, a sve više na stvari u kojima se uživa.¹⁰

Kada je riječ o Hrvatskoj postoji bojazan zbog brojnih nedostataka koji utječu na razvoj konkurentnosti države zbog toga što konkurentnost uvelike ovisi o razvoju inovacija u čemu je Hrvatska poprilično slaba (Akrap, 2020).

SLIKA 1: LJESTVICA KONKURENTNOSTI

Izvor: Nacionalno vijeće za konkurentnost, <http://konkurentnost.hr/imd-godisnjak-svjetske-konkurentnosti-2021/> (25. 4. 2022.)

Na slici jedan prikaza je ljestvica konkurentnosti gdje se Hrvatska nalazi na 59. mjestu od ukupno 64 svjetske ekonomije, što je izrazito loša pozicija zbog toga što zemlja mora biti što konkurentnija u usporedbi s ostalim članicama Europske unije kako bi to pozitivno utjecalo na inovacije. Slovenija se nalazi na 40. mjestu što je dosta iznad Hrvatske, a to i potvrđuje bolje gospodarsko stanje i puno više inovacija.¹¹

4. Zaključak

Inovativnost se smatra iznimno bitnim čimbenikom za gospodarstvo i položaj zemalja u svijetu. Ona se sastoji od nekoliko važnih segmenata, a razina inovativnosti neke zemlje može se proučiti iz nekoliko različitih pokazatelja i aspekata ekonomske izvedbe. Na početku ovog rada pisalo se o inovativnosti zemalja članica EU te na to kakve globalne indekse one imaju. Visoko mjesto na ljestvici Globalnog indeksa što se tiče zemalja u svijetu zauzela je Švicarska svojoj inovativnošću, a to je sve

postigla bez ulaska u Europsku uniju i dokazala da se sve može. Kada je riječ o Globalnom indeksu inovativnosti zemalja članica EU, on se dijeli na vodeće, snažne, umjerene i skromne inovatore, a na samom vrhu nalaze se zemlje Skandinavskog poluotoka, a to su Švedska, Danska i Finska. Iz komparativne analize može se zaključiti kako se hrvatsko gospodarstvo bazira isključivo na turizmu dok ostale države izdvajaju velika novčana sredstva za inovacije u školstvu, zdravstvu i ostalim sektorima. Švedska se ističe po mnogobrojnim inovacijama koje su vidljive i u drugim državama što znači da su veliki izvoznici vlastitih proizvoda. Danska se ističe po jako velikim ulaganjima u očuvanje okoliša i prirode jer žele sačuvati prirodnu ljepotu i životinje od štetnih utjecaja čovjeka. Nadalje, Finska je zemlja koja skoro svu svoju pažnju usmjerava na obrazovanje stanovništva, nudi besplatno školovanje od vrtića pa sve do doktorata što je bitan segment za razvoj inovativnosti. Isto tako, u radu je spomenuta mala, susjedna država Slovenija kako bi se vidjelo što ona radi po pitanju svoje inovativnosti jer lako je uspoređivati Hrvatsku sa Skandinavskim zemljama zbog toga što su dosta iznad nje, a Slovenija ima i puno sličnosti posebno što se tiče gospodarstva, vlade i uprave, ali s druge strane puno uređenija država s većim plaćama, manjom i jednostavnijom birokracijom što je i prikazano na ljestvici konkurentnosti gdje je Slovenija dosta iznad Hrvatske i puno je naprednija u segmentu inovacija. Hrvatska u inovativnosti mora još puno toga naučiti od zemalja koje su iznad nje jer su one dokaz da inovativnost u velikoj mjeri potiče razvoj gospodarstva, tehnologije i prometa. Uz sve nedostatke koje Hrvatska ima mogu se istaknuti inovatori prošlih godina, ali isto tako i sadašnji poput Mate Rimca koji proizvodi električne automobile. Nešto na čemu bi Hrvatska mogla poraditi je turizam jer bez obzira što je on prisutan ima još puno lokacija, nedostataka i mogućnosti za napredak.

Literatura

- [1] Akrap, M., (2020): Statistička analiza inovacija Republike Hrvatske i usporedba s drugim zemljama Europske unije. Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet. Diplomski rad
- [2] Baketa, N. i sur., (2019): Što nakon srednje? Agencija za znanost i visoko obrazovanje
- [3] Bilas, V., Bošnjak, M., Novak, I., (2019): Inovacijska izvedba zemalja članica Europske unije. Oeconomica Jadertina
- [4] Čale, I., (2021): Zeleni hoteli u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji. Veleučilište u Karlovcu. Završni rad
- [5] CEZIH, <http://www.cezih.hr/> (22. 4. 2022.)
- [6] E-građani, <https://gov.hr/> (22. 4. 2022.)
- [7] Europska komisija, <https://ec.europa.eu/> (12. 4. 2022.)

¹⁰ Gorenje, <https://hr.gorenje.com/life-simplified> (25. 4. 2022.)

¹¹ Nacionalno vijeće za konkurentnost, <http://konkurentnost.hr/imd-godisnjak-svjetske-konkurentnosti-2021/> (25. 4. 2022.)

- [8] Europska unija, https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/slovenia_hr(25. 4. 2022.)
- [9] Finska, <https://kreativno.hr/epicentri-razvoja-visokih-tehnologija/> (23. 4. 2022.)
- [10] Gorenje, <https://hr.gorenje.com/life-simplified>(25. 4. 2022.)
- [11] Hercigonja, Z., (2020): Škola i inovativno društvo. Medicinska škola Varaždin. Stručni rad
- [12] Izvozniki.si, <https://izvozniki-finance-si.translate.goog/8968847/To-so-najbolje-slovenske-inovacije>(25. 4. 2022.)
- [13] Janeš, S., (2021): Matematičko putovanje – Slovenija. (str. 28)
- [14] Kesic T., (2006): Ponašanje potrošača. Opinio, Zagreb, (str. 452)
- [15] Kovač, I., Bradarić, A., Lovrić, M., (2015): Raznolikost inovacija u maloprodajnim poslovnim modelima u Republici Hrvatskoj. Poslovna izvrsnost Zagreb, br. 2
- [16] Kovačević, S., (2018): Turistička ponuda Kraljevine Švedske. Veleučilište u Karlovcu. Završni rad
- [17] Krka, <https://www.krka-farma.hr/> (25. 4. 2022.)
- [18] Latković, N., (2019): Ekonomska diplomacija Švicarske konfederacije u kontekstu globalne obavještajne revolucije. Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet. Diplomski rad
- [19] Manojlović, R., (2010): Danski model novog javnog menadžmenta – može li poslužiti kao uzor Hrvatskoj. Hrvatska javna uprava, br. 4.
- [20] Matković, T., Marčelić, S., (2020): Projekcije podudarnosti dostupne radne snage i potreba tržišta rada do 2030. godine. Matica hrvatskih sindikata
- [21] Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, <https://mingor.gov.hr/>(22. 4. 2022.)
- [22] Nacionalno vijeće za konkurentnost, <http://konkurentnost.hr/imd-godisnjak-svjetske-konkurentnosti-2021/> (25. 4. 2022.)
- [23] Novaković, V., Peulić, V., Matijević, G., (2020): Inovacija kao pokretač ekonomskog razvoja. Časopis za ekonomiju i tržišne komunikacije Vol. 10 Br./No. 1
- [24] Rimac, M. (2019): Inovator, osnivač Rimac Automobili. Intervju
- [25] Šlogar, H., Čakanić, T., (2021): Inovacije u kontekstu održivog grada Kopenhagena. Acta Economica Et Turistica, Vol 7, No. 1, (str. 1-138)
- [26] Vlajčić, D., Bošnjak, M., (2021): Utjecaj transformacije inovacijskog sustava na promjenu kvalitete tehnoloških sektora CEE zemalja. Notitia
- [27] Vukšić, D., (2019): Uloga inovativnosti u kreiranju imidža Hrvatske. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Disertacija
- [28] Zjalić, Lj. M., (2005): Inovativnost nezaobilazan činitelj razvoja. Centar za istraživanje razvoja nauke i tehnologije (str. 97-110)